

Avaleht>Teie õigused>Kuriteoohvrid>Hüvitamine>Kahju sissenõudmine kuriteo toimepanijalt Kahju sissenõudmine kuriteo toimepanijalt

Rumeenia

Kuidas nõuda kohtumenetluse (kriminaalmenetluse) käigus kuriteo toimepanijalt kahju sisse või nõuda temalt muud moodi hüvitamist/heaostamist ning kellele tuleks selline nõue adresseerida?

Kuriteoga tekitatud kahju hüvitamise nõudmiseks võib kahju kannatanud isik pöörduda kas kriminaal- või tsiviilkohtusse.

Kõige tähtsam menetlusvahend, mille kaudu kuriteoohvrid võivad nõuda kostjalt kahjutasu või kahju hüvitamist, on tsiviilhagi esitamine kriminaalmenetluses. See lähenemisviis võimaldab kasutada kriminaalkohtule esitatud kõiki tõendeid, tsiviilkohtus eraldi tsiviilkohtumenetluse läbiviimisel kehtib aga kättesaadavuse põhimõte.

Kriminaalmenetluses tsiviilhagi esitamist reguleerivad normid on sätestatud kriminaalmenetluse seadustiku artiklites 19–28.

Kriminaalmenetluse raames tsiviilhagi esitamise eesmärk on võtta isik kriminaalmenetluses käsitletava kuriteoga tekitatud kahju eest vastutusele tsiviilõiguse alusel.

Tsiviilhagi võib esitada kahju kannatanud isik või tema pärija, kes on sellisel juhul tsiviilhageja kohtumenetluses, mida viiakse läbi kostja ja asjakohasel juhul tsiviilvastutusega poole suhtes.

Kui kahju kannatanud isik on teovõimetu või piiratud teovõimega, võib tema nimel tsiviilhagi esitada seaduslik esindaja või asjakohasel juhul prokurör.

Kui nad ei ole kriminaalmenetlusega liitunud tsiviilhagejana, võivad kannatanud või nende pärijad esitada tsiviilkohtule hagi nõudega, et neile kuriteoga tekitatud kahju hüvitataks.

Millises kriminaalmenetluse etapis peaksin ma oma nõude esitama?

Esimese istungi alguses teavitatakse kannatanut õigusest esitada kriminaalmenetluses tsiviilhagi.

Tsiviilhagi avalduse (cerere de constituire ca parte civilă) võib esitada kriminaalasja kohtueelse menetlemise või kohtuliku eelmenetluse etapis, samuti kohtuliku arutamise käigus, kuid see tuleb esitada enne kohtuliku uurimise algust.

Kuni kohtulik uurimine veel kestab, võib tsiviilhageja parandada tsiviilhagi avalduses tehtud vormistusvigu, suurendada või vähendada nõuet ning nõuda materiaalse kahju hüvitamist rahalise maksena, kui mitterahaline hüvitamine ei ole enam võimalik.

Mida võin ma oma nõudes taotleda ja kuidas nõue vormistada (kas tuleb märkida kogusumma ja/või täpsustada konkreetne kahju, saamata jäänud tulud ja viivised)?

Tsiviilhagi avaldus esitatakse kirjalikult või suuliselt. Selles tuleb märkida nõude laad ja summa ning nõude alused ja tõendid.

Kui avaldus esitatakse suuliselt, peab kohus selle dokumenteerima ametlikus aruandes või asjakohasel juhul kohtumääruses (*încheiere*).

Kas selliste nõuete esitamiseks on olemas erivormid?

Erivormi ei ole, kuid kriminaalmenetluses võib tsiviilhagi esitada, kui on täidetud järgmised tingimused: tsiviilhagi esitatakse enne kohtuliku uurimise algust ning seda tehakse kirjalikult või suuliselt, esitades nõude laadi ja summa ning alused ja tõendid.

Millised tõendid pean ma oma nõude toetuseks esitama?

Kriminaalmenetluses tähendab tõend asjaolu, mis aitab kindlaks teha, kas kuritegu on aset leidnud või mitte, tuvastada kuriteo toime pannud isikut ja selgitada välja asja õiglaseks lahendamiseks vajalikud tingimused ning mis aitab kriminaalmenetluses kaasa töö väljaselgitamisele.

Kas mul tuleb nõude esitamise korral tasuda kohtu- või muud kulud?

Kostja ja/või tsiviilvastutusega poole tsiviilvastutuse kindlakstegemiseks kriminaalkohtusse või tsiviilkohtusse esitatud tsiviilhagi on kohtulõivudest vabastatud (*taxă de timbru*).

Kas mul on võimalik saada enne kohtumenetlust ja/või selle ajal tasuta õigusabi? Kas mul on võimalik saada õigusabi ka juhul, kui ma ei ela riigis, kus kohtumenetlus toimub?

Kriminaalmenetluse pooli esindab või abistab advokaat.

Kriminaalmenetluses on kannatanu kaitsjal õigus saada teada kriminaaluurimise või õiguste ja vabaduste kohtuniku (*judecător de drepturi și libertăți*) peetava istungi kuupäev ja kellaaeg ning viibida kohal kriminaalmenetluse igas etapis, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, samuti õigus tutvuda kohtuasja toimikuga ning esitada avaldusi ja väiteid. Samuti on kannatanu kaitsjal õigus ajale ja vahenditele, mis on vajalikud tõhusa kaitse ettevalmistamiseks.

Kannatanule tuleb kohustuslikus korras anda õigusabi, kui ta on teovõimetu või piiratud teovõimega või alaealiste väärkohtlemise, perevägivalda, inimkaubanduse ja haavatavate isikute ärakasutamiseiga seotud kuritegude või seksuaalse puutumatus ja inimväärkuse vastaste kuritegude ohver. Kui kohus leiab, et kannatanu ei saa end teatud põhjustel kaitsta, määrab kohus ise tema kaitsmiseks advokaadi.

Kannatanul on õigus tasuta tõlgi abile, kui ta ei mõista rumeenia keelt, ei räägi seda hästi või ei suuda selles keeles suhelda, ning õigus kohtuväliste otsuste (*soluie de netrimiteri n judecați*) tõlgetele talle arusaadavas keeles, kui ta ei saa rumeenia keelest aru.

Millisel juhul võib kriminaalkohus minu nõude kostja vastu tagasi lükata või selle üle otsustamisest keelduda?

Nagu eespool mainitud, võib kriminaalmenetluses tsiviilhagi esitada, kui on täidetud järgmised tingimused: tsiviilhagi esitatakse enne kohtuliku uurimise algust ning seda tehakse kirjalikult või suuliselt, esitades nõude laadi ja summa ning alused ja tõendid.

Vastavalt kriminaalmenetluse seadustikule jätab kohus tsiviilhagi lahendamata järgmistel juhtudel: kostja mõistetakse õigeks; kriminaalmenetlus lõpetatakse põhjusel, et tegu ei kuulu kriminaalõiguse valdkonda, pädevale asutusele ei esitatud valet, luba või esildist või ei täidetud muud seaduses sätestatud tingimust, mis on vajalik süüdistuse esitamiseks; amnestia; kahtlustatava või kostja surm või on tehtud korraldus eemaldada kahtlustatav või süüdistatav juriidiline isik registrist; kohaldatakse jõustunud kohtuotsuse seadusjõu (*res judicata*) põhimõtet; teise riigiga kokku lepitud menetluse üleandmine toimus vastavalt seadusele; kriminaalmenetlus lõpetati pärast eelneva kaebuse tagasivõtmist; kohus nõustub kokkuleppemenetlusega ja tsiviilhagi poolte vahel ei ole saavutatud kokkulepet või lepituskokkulepet. Sellisel juhul võib kannatanu esitada tsiviilkohtule hagi kuriteoga tekitatud kahju hüvitamiseks.

Kas ma saan sellise otsuse edasi kaevata või kas mul on muid võimalusi nõuda kahju hüvitamist/heaostamist?

Kui kohus jätab tsiviilhagi lahendamata, võib kannatanu esitada tsiviilkohtule hagi kuriteoga tekitatud kahju hüvitamiseks.

Kui kriminaalkohus on tsiviilhagi suhtes otsuse teinud ja kannatanu ei ole selle otsusega rahul, võib ta kohtuotsuse edasi kaevata 10 päeva jooksul alates kohtuotsuse tegemisest või asjakohasel juhul 10 päeva jooksul alates kohtuotsuse kättetoimetamise registreerimisest.

Juhul kui kohus mõistab mulle välja kahjuhüvitise, siis kuidas saan ma tagada, et kohtuotsus pööratakse kuriteo toimepanija vastu täitmisele, ja millist abi võin ma selle tagamiseks saada?

Kriminaalmenetluses tehtud kohtuotsuse alla kuuluvaid korraldusi tsiviilkahtu ja pooltele makstavate kulude kohta täidetakse kooskõlas tsiviilõigusega.

Kohtuotsuse või muu täitmisele pööratava dokumendiga kehtestatud kohustust täidetakse esialgu vabatahtlikkuse alusel.

Kui võlgnik ei täida kohustust vabatahtlikult, tagatakse täitmine täitemeetmetega, mille võtmiseks pööratakse täiteorgani poole.

Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, täidab täitmisele pööratavat dokumenti kohtutäitur (*executor judecătoresc*).

Täitemenetlus on tsiviilkohtumenetluse teine etapp ja selle peamine eesmärk on tagada kohtuotsuse või muu täitmisele pööratava dokumendiga tunnustatud õiguse tegelik kasutamine. Täitemenetlus tagab, et võlausaldaja, kes on kohtuotsusega / täitmisele pööratava dokumendiga tunnustatud õiguse valdaja, saab sundida võlgnikku täitma kohustusi, mille vabatahtlikust täitmisest ta on keeldunud.

Täitmist käsitlevad õigusnormid on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklites 622–914.

Viimati uuendatud: 24/05/2024

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.